МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бізнес - адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Управління сферою фізичної культури та спорту на прикладі ЕПК ЗНУ»

Виконав : студентка 2 курсу, групи 8.0731-зокс
спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Менеджмент закладів освіти, культури та спорту
Вольвач Д.О.
Керівник : доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, кандидат економічних наук, доцент
Маказан Є.В.
Рецензент : завідувач кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук з державного управління, професор
Бікулов Д. Т.

Запоріжжя – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту
Кафедра бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Менеджмент закладів освіти, культури та спорту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
Д.Т. Бікулов
«____» _____2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Вольвач Даніїл Олексійович

1. Тема роботи «Управління сферою фізичної культури та спорту на прикладі ЕПК ЗНУ»
керівник роботи: Маказан Є.В, доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, кандидат економічних наук, доцент
затверджені наказом ЗНУ від 25.05.2022 року № 583-с
2. Строк подання студентом роботи 23.11.2022 р.
3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, періодичні та аналітичні вітчизняні та зарубіжні матеріали, фінансова звітність підприємства, інтернет ресурси
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

2. ДОСВІД УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ У СВІТІ, В УКРАЇНІ, ТА ЕПФК ЗНУ

3. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СПОРТУ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
5 таблиць
32 рисунки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Маказан Є.В.		
2	Маказан Є.В.		
3	Маказан Є.В.		

7. Дата видачі завдання 26.05.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи у наукового керівника.	20.05.2022	
2.	Затвердження змісту роботи.	28.05.2022	
3.	Огляд літератури за темою кваліфікаційної роботи.	01.06.22-16.06.22	
4.	Розробка чернетки І розділу кваліфікаційної роботи.	17.06.22-23.06.22	
5.	Написання І розділу кваліфікаційної роботи.	24.06.22-27.06.22	
6.	Збір розрахунково-аналітичного матеріалу за темою.	28.06.22-25.07.22	
7.	Розробка чернетки ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	26.07.22-29.08.22	
8.	Написання ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	30.08.22-06.09.22	
9.	Розробка чернетки ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	07.09.22-14.09.22	
10.	Написання ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	15.09.22-29.10.22	
11.	Оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.	30.10.22-02.11.22	
12.	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	09.11.2022	
13.	Проходження нормоконтролю.	09.11.22-22.11.22	
14.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру.	23.11.2022	
15.	Захист кваліфікаційної роботи.	грудень 2022	

Студент _____ Д.О. Вольвач
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Є.В.Маказан
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Т. М. Магомедова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 69 с., 32 рис., 5 табл., 45 джерел.

Об'єктом дослідження є управління фізичної культурою та спортом.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розкриття управління фізичної культурою та спортом на прикладі Економіко правничого фахового коледжу ЗНУ та надання пропозицій щодо його удосконалення.

Методи дослідження: логічний, графічний, порівняльний, метод логічного узагальнення.

Актуальність теми даної роботи магістра полягає в тому, що сьогодні фізична культура і спорт відіграють досить важливу роль у суспільстві.

Основним завданням фізичної культури та спорту виступає підвищення рівня здоров'я, фізичного та духовного розвитку населення, а також утвердження міжнародного авторитету України у світовому співтоваристві. Фізичною культурою і спортом мають право займатися всі громадяни, незалежно від походження, соціального і майнового стану, раси, статті, освіти, віросповідання, місця проживання та інш.

Фізична культура і спорт на сьогоднішній день є досить актуальними серед молоді і населення в цілому.

Під час виконання дипломної роботи магістра, було розглянуто теоретичні аспекти моделювання організаційної структури в закладах освіти. На основі теоретичного матеріалу було проаналізовано існуюче управління фізкультурою та спортом ЕПФК ЗНУ, а також запропоновано шляхи удосконалення управління згідно з вимогами часу. Отримані результати можуть бути використані керівництвом коледжу ЕПФК ЗНУ.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ, УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ, ФУНКЦІЇ, ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ

ABSTRACT

Qualifying work of the master: 69 pages, 32 figures, 5 tables, 45 sources.

The object of research is the management of physical education and sports.

The purpose of the master's thesis is to reveal the management of physical culture and sports on the example of the Economiko of the Law College of ZNU and to provide suggestions for its improvement.

Research methods: logical, graphic, comparative, method of logical generalization.

The relevance of the topic of this master's work is that today physical culture and sports play a rather important role in society.

The main task of physical culture and sports is to increase the level of health, physical and spiritual development of the population, as well as to establish the international authority of Ukraine in the world community. All citizens have the right to engage in physical culture and sports, regardless of origin, social and property status, race, article, education, religion, place of residence, etc.

Physical culture and sports are currently quite relevant among young people and the population as a whole.

During the completion of the master's thesis, the theoretical aspects of modeling the organizational structure in educational institutions were considered. On the basis of theoretical material, the existing management of physical education and sports of the EPFC of ZNU was analyzed, as well as ways of improving management in accordance with the requirements of the time were proposed. The obtained results can be used by the management of the EPFC college of ZNU

PHYSICAL CULTURE, SPORTS, MANAGEMENT OF THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS, FUNCTIONS, PRINCIPLES, METHODS OF MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ЕПФК ЗНУ – Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету

НТП – науково-технічний процес

КФК – колектив фізичної культури

СК – спортивний комплекс

ДЮСШ – Дитячо-юнацька спортивна школа

ФКС – фізична культура та спорт

ФСС – фізкультурно-спортивна споруда

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА……..……...…… 2
РЕФЕРАТ……...…… 4
ABSTRACT……..…….…. 5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ……. 6
ВСТУП……...……...…… 8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ…… 10
1.1 Сутність спорту та фізичної культури……..... 10
1.2 Управління фізичною культурою і спортом як наукою…….……...……. 16
1.3 Функції, принципи та методи управління в сфері фізичної культури і спорту ……... 19
РОЗДІЛ 2 ДОСВІД УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ У СВІТІ, В УКРАЇНІ, ТА ЕПФК ЗНУ ……...…… 26
2.1 Загальна структура управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні …...…….. 26
2.2 Досвід Економіко-правничого фахового коледжу ЗНУ у сфері фізичної культури і спорту……..……...……... 30
2.3 Міжнародний управлінський досвід у сфері спорту та фізичної культури…….. 36
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ……... 46
3.1 Фізична культура і спорт у вищих навчальних закладах та їх проблеми ……..…….. 46
3.2 Методи управління фізичною культурою та спортом……...……. 52
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ……..…. 64
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ ……... 66

ВСТУП

Для сьогоднішньої України характерним є різке зниження рівня фізичної культури дітей та молоді, що пов’язано з недооцінкою оздоровчої та виховної ролі фізичної культури та спорту. Фізична культура і спорт займають одне з первинних місць життєдіяльності людини. Проте є одне, але, фізична культура і спорт – це два різні поняття. Їх об’єднують деякі спільні завдання та напрямки. Як ми знаємо, фізична культура – це культура, яка спрямована на підвищення потенціалу інтелектуальних здібностей людини і зміцнення її здоров’я, а спорт – це органічна складова фізичної культури і певний вид фізкультурно – оздоровчої діяльності особистості, який базується на принципі змагальності. Обидва ці поняття мають великий і позитивний вплив на зміцнення здоров’я, що і являється на нашу думку найголовнішою їхньою спільною рисою.

Низький рівень культури та здоров’я сучасної молоді спричиняє негативні наслідки не лише індивідуального, а й загально соціального значення. Для ефективного оздоровлення та формування особистої культури здоров’я учнів необхідна поява в навчальному закладі вчителя фізичної культури нового типу – дослідника, персоніфікованого еталону здорового способу життя, ідеолога. Актуальні проблеми і перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і туризму становлення культури здоров’я дітей та учнівської молоді. Тому зміст професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на сучасному етапі повинен бути зорієнтований на озброєння студентів знаннями, вміннями й навичками щодо формування, збереження й зміцнення здоров’я в усіх його аспектах (духовному, психічному й фізичному), що дозволить їм оволодіти на належному рівні культури здоров’я. Перспективи подальших досліджень пов’язані з пошуком оптимальних шляхів рішення проблем формування культури здоров’я студентської молоді та можливостей його збереження у дорослому віці.

Галузь фізичної культури та спорту є предметом численних досліджень, які проводилися протягом останніх десятків років в Україні та за кордоном. Перспективи і тенденції розвитку підприємництва в галузях сфери послуг в умовах ринкової економіки, питання вдосконалення організаційно-економічного управління та державного регулювання діяльності, у тому числі і підприємницької, в системі фізичної культури та спорту досліджуються в роботах Д.Л. Гадайчука [1], В.В. Галкина [2], О.О. Кузьменко [4], А. Павелко [6], А. Плошинської [7], Є. Приступи [8], Г.Н. Серикова [9] та ін. Не зважаючи на наявність значної кількості досліджень в даній галузі, багато питань, зокрема, стосовно факторів, які визначають особливості управління в галузі, залишається недостатньо дослідженою.

Теоретичну основу магістерської роботи складають наукові праці, підручники та навчально-методичні посібники вітчизняних та зарубіжних фахівців з теоретичних та практичних аспектів управління фізичною культурою та спортом.

В кваліфікаційній магістерській роботі поставлені такі завдання:

- проаналізувати теоретичні засади управління сферою фізичної культури та спорту;
- визначити сутність фізичної культури і спорту;
- дослідити досвід управління сферою фізичної культури та спорту у світі, в Україні, та ЕПФК ЗНУ.

Інформаційною базою дослідження стали: статистична звітність Державного комітету статистики України, навчальні посібники, монографії, періодичні українські та закордонні видання, матеріали Інтернет-ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій, які можуть бути використані у практичній діяльності учбового закладу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

1.1 Сутність спорту та фізичної культури

Фізична культура і спорт стають все більш помітними як соціальні, а також політичні чинники у світі. Участь великої маси населення в фізичній і спортивній культурі, а також успіхи в міжнародних змаганнях є незаперечним доказом життєздатності і духовної сили кожного народу, що сприяє створенню позитивного іміджу держави на міжнародній арені.

Фізична культура - це сфера соціальної діяльності, спрямована на підтримку і зміцнення здоров'я з метою розвитку психофізичних здібностей людини під час фізичної активності.

Основними способами досягнення цілей є вправи для різних груп м'язів і спортивні ігри. Також використовуються сили природи (вода, сонце, повітря та інші середовища), харчове харчування (регулярне і правильне харчування), гігієна (чистота тіла, повітря і одягу, в якому проходять уроки) і відпочинок (відпочинок і відновлення організму після великих навантажень) [1].

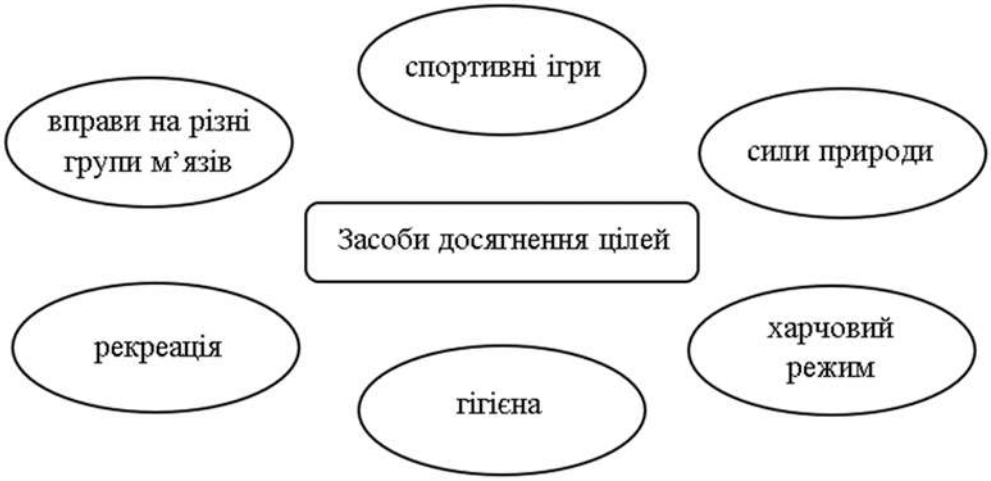

Рис. 1.1 – Основні засоби досягнення цілей у фізичній культурі

Фізична культура поділяється на кілька видів, відповідних різним областям їх застосування в суспільстві:

Табл. 1.1 – Види фізичної культури та їх сутність

Вид фізичної культури	Сутність
Базова	Спрямована на придбання основних рухових навичок і здібностей, необхідних в повсякденному житті. Практикується в дошкільних установах і школах.
Оздоровчо-реабілітаційна	Спрямована на зміцнення і поліпшення стану всіх функцій організму. Вона ділиться на гігієнічну (включає в себе прогулянки, ранкову зарядку) і лікувальну (ЛФК), яка застосовується при різних захворюваннях або після травм.

Продовження таблиці 1.1

Прикладна	Спрямована на оптимізацію умов для розвитку фізіологічних здібностей і психічних якостей людини в процесі професійної діяльності. Наприклад, фізичні вправи, промислова гімнастика, активне дозвілля у вихідні дні.
Рекреативна	Позитивно впливає на поточний стан функціонування організму (активний туризм, спортивні ігри під час відпустки).
Спорт	Тренується у вигляді змагальної діяльності з різних комплексів вправ. Вона включає в себе організацію і здійснення підготовчого навчання.

Хоча спорт є частиною фізичної культури, він виходить за рамки свого масштабу. Спорт і фізкультура переслідують різні цілі. Якщо фізичне виховання практикується для зміцнення здоров'я, оздоровлення організму, придбання життєво важливих рухових навичок, то в спорті головне - перемагати в змаганнях і отримувати максимально можливі результати (особисті або світові кращі) в цьому виді спорту.

Спорт є невід'ємною частиною життя, одним з елементів системи цінностей сучасної культури. Однак загальновизнаного визначення слова «спорт» не існує, незважаючи на його значення і популярність у всьому світі. Різні зарубіжні джерела дають різні визначення [2].

Табл. 1.2 – Визначення поняття «спорт» за іноземними джерелами

Джерело	Визначення
Французька енциклопедія Вебера	Спорт - це діяльність, спрямована на поліпшення фізичного розвитку, участь в змаганнях і підготовку до них за певними правилами.
Англійська енциклопедія	Спорт є універсальною формою дозвілля, одним із засобів самоствердження.
Німецька енциклопедія	Спорт - це комплекс заходів, засобів і заходів, метою яких є досягнення високих результатів у змаганнях, фізичному вихованні та активному дозвіллі людей у вільний час.
Всесвітній енциклопедичний словник	Спорт - це ігрове змагання, яке вимагає певного навику, набутого за допомогою фізичної підготовки.

Тому, якщо узагальнити всі визначення слова, то можна сказати, що спорт - це діяльність людей, організована за певними правилами, яка полягає в зіставленні їх фізичних і інтелектуальних здібностей і навіть готуються до нього міжособистісних відносин.

Вид спорту ділиться на кілька варіантів за такими критеріями:

- за рівнем професіоналізму (аматорські та професійні);
- масовість і доступність (маса або аудиторія і еліта або спорт кращої продуктивності);
- тип пересування в просторі (дикі і циклічні види);
- за кількістю учасників (індивідуально-командні типи);
- пов'язані зі специфікою демографічних груп (діти, молодь, інваліди, ветерани, студенти, школи тощо);

– в залежності від ступеня організації курсів (в спортивних відділеннях або вдома);
– за рівнем спортивних змагань (національні, міжнародні);
– по сезонах (літній і зимовий типи) [3].

Рис. 1.2 – Різноманітність видів спорту за ознакою

В даний час існує більше 200 000 видів спорту і напрямків (з урахуванням всіх категорій і підкатегорій).

Спорт позиціонується як соціальна система, яка зачіпає практично всі сфери життя суспільства і культури. У цьому контексті можна згадати 5 найважливіших функцій спорту:

1. Культурна. Для багатьох людей спорт - це в першу чергу видовище, тому він цікавий і привабливий. Наприклад, у фігурному катанні та художній гімнастиці змагання проводяться під правильну музику, часто класичну, виступи спортсменів включають елементи балету і театру. Естетика людського тіла і складні видовищні вправи привертають увагу мільйонів людей різного віку. Все це, безумовно, підвищує культурний рівень населення.

2. Соціальна. Спорт передбачає тісне спілкування спортсменів з тренером, яке зазвичай продовжується в повсякденному житті. Вона об'єднує вболівальників в групи, що сприяє соціальній інтеграції і розширює коло їх соціального спілкування. Вболівальники збираються, щоб обговорити останні спортивні новини, подивитися онлайн-трансляції ігор улюблених команд або поспостерігати за виступом своїх кумирів. Спорт дає можливість подружитися, з якими приємно ділитися своїми досягненнями і просто проводити вільний час.
3. Оздоровча. Будь-яка спортивна діяльність зміцнює здоров'я: сприяє профілактиці гіподинамії і рухової активності, зміцнює імунітет, позитивно впливає на всі органи і системи організму. Фізична активність відбувається і розвиває лідерські якості, позитивно впливає на самооцінку.
4. Комунікативна. Великі змагання змагаються зі спортсменами з різних куточків світу. Різні чемпіонати світу або Олімпійські ігри приваблюють в країну своєї компанії мільйони туристів, які спілкуються між собою і знайомляться з традиціями різних країн.
5. Економічна. Люди витрачають чималі гроші на покупку квитків на змагання (а також квітів і подарунків для спортсменів), абонементів в спортзали або басейни, уніформи, інвентарю. На все це сплачуються податки, через що у держави є певний прибуток [4].

Рис. 1.3 – Основні функції спорту

Таким чином, спорт є частиною фізичної культури, яка спрямована на поліпшення фізичного (а часто і психічного) здоров'я. Як правило, передбачає конкурентну діяльність.

1.2 Управління фізичною культурою і спортом як наукою

Завдяки здійсненню загальних і специфічних функцій фізична культура забезпечує прогресивний розвиток особистості і суспільства і поліпшення якості населення.

Це робиться за допомогою виробництва і реалізації особливого нематеріального продукту - фізкультурно-спортивних послуг охорони здоров'я, освіти, дозвілля, розваг, з одного боку високої якості і різноманітності послуг, що надаються, з одного боку, і активного споживання цих послуг населенням з іншого, - сприяють підвищенню рівня здоров'я населення, ефективність професійної роботи у всіх сферах економіки, поліпшення здоров'я населення, поліпшення здоров'я населення, ефективність професійної роботи у всіх сферах економіки, поліпшення

здоров'я і здоров'я і культури, освіти, дозвілля, розваг, крім того. У цьому контексті важливо наголосити на важливості підвищення загальної культури громадян.

Сьогодні спортивні організації повинні активно використовувати внутрішні резерви (менеджмент, людські ресурси і ресурсний потенціал) як для виробництва якісних послуг в широкому асортименті, так і для просування цих послуг з метою залучення населення до їх споживання. Мова йде не тільки про розвиток фізкультурно-спортивних організацій і підприємств, а й про виживання всієї галузі.

Управління розвитком соціальної сфери, яка включає в себе сферу фізичної культури і спорту, розглядається багатьма вченими як діяльність установ і органів всіх гілок державної влади, спрямована на постановку цілей розвитку, розробку і здійснення координації, організації та регулювання впливів на всі сфери життя суспільства [5].

У сфері фізичної культури і спорту об'єктами управління є організації фізкультурно-спортивного спрямування в поєднанні з наявними в їх розпорядженні ресурсами.

Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері фізичної культури і спорту складається з діяльності органів державної влади, які проявляються у виконавчо-розпорядчій формі та організації впливу змісту на об'єкти, що управляються. Це можуть бути фізкультурно-спортивні установи, державні органи у вигляді спортивних федерацій, окремі спортсмени, тренери, спортивні судді.

Слід зазначити, що перелік основних напрямів адміністративно-правового регулювання у сфері спорту включає нормативне забезпечення спортивної діяльності; визначити систему і структуру органів управління у сфері фізичної культури і спорту, визначити компетенцію цих органів та їх організаційне підпорядкування; здійснювати контроль за дотриманням

чинних нормативно-правових актів у сфері фізичного виховання і спорту; Визначення відповідальності за порушення цих правил.

Управління сферою фізичної культури і спорту - це система специфічних форм і методів свідомої діяльності, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування і планового розвитку сфери фізичної культури і спорту, задоволення потреб людей у фізичному вдосконаленні [6].

Галузь фізичної культури і спорту характеризується великими суспільними відносинами, які виконують суспільно корисні функції, що вимагають державного управління в даній сфері.

При цьому держава повинна регулювати відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, людського, інформаційного та нормативного забезпечення цієї галузі. Крім того, сфера фізичної культури і спорту потребує розвитку аматорського фізичного виховання, оздоровчо-спортивного руху в державі, комплексної та організованої взаємодії державних органів з громадськими добровільними спортивними організаціями та товариствами.

Формування ефективної системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту здійснюється:

- на центральному рівні – через органи управління фізичною культурою і спортом;
- на регіональному рівні – через органи управління фізичною культурою і спортом;
- на місцевому рівні – місцеві адміністративні органи з фізичної культури і спорту районних адміністрацій та міських рад;
- на рівні шкільних підрозділів – через громадські комісії та кафедри фізичної культури і спорту [7].

Табл. 1.3 – Рівні формування дієвої системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту

Рівні державного управління	Органи управління, що здійснюють формування системи управління розвитком фізичної культури і спорту
Центральний рівень	Органи управління фізичною культурою і спортом
Регіональний рівень	Органи управління фізичною культурою і спортом
Місцевий рівень	Місцеві органи та директори з фізичної культури і спорту районних адміністрацій та міських рад
Рівень селищний утворень	Громадська сфера, комісії та кафедри фізичного виховання і спорту

Феномен фізичної культури і спорту як соціального, правового, економічного і культурного феномену вивчався багатьма дослідниками, які в своїх визначеннях своєї концептуальної природи відштовхуються від концептуальних позицій, властивих відповідній науковій сфері. Особливо актуальними є дослідження змісту, форм, методів, принципів і механізмів державного управління на національному рівні [8].

1.3 Функції, принципи та методи управління у сфері фізичної культури і спорту

Функції управління - це спеціалізовані види робіт (заходів), спрямовані на вирішення конкретних, різноманітних і складних завдань взаємодії між

окремими організаційними одиницями організації, що вимагають здійснення великого комплексу конкретних заходів.

Зміст і сукупність функцій, що виконуються в процесі управлінської діяльності, залежать від типу організації (комерційна, адміністративна, соціальна, освітня та ін.), Розміру організації, сфери її діяльності (виробництво, надання послуг), рівня в ієрархії управління, функцій всередині організації (виробництво, маркетинг, людські ресурси, фінанси) [9].

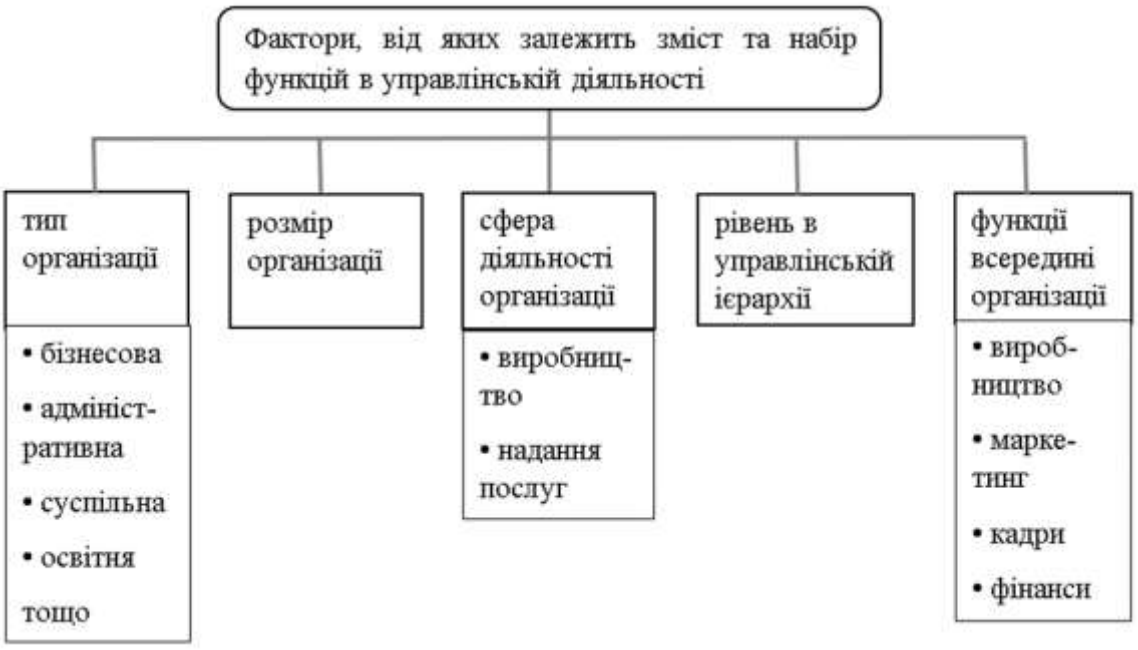

Рис. 1.4 – Фактори, від яких залежить зміст і ряд функцій, що виконуються в управлінській діяльності

Управлінський цикл по відношенню до конкретних умов кожної компанії визначається управлінськими діями керівника: визначенням цілей діяльності, розробкою стратегій і тактик досягнення поставлених цілей, визначенням конкретних завдань, визначенням і вибором ефективних методів управління, організацією і контролем основної діяльності і розвитку організації, аналіз і оцінка ефективності прийнятих рішень, результатів їх

виконання; Підбір і розстановка керівників відділів, аналіз проблем, розробка рішень і вибір альтернатив, управління комунікацією і мотивацією, оцінка ступеня досягнення цілей тощо.

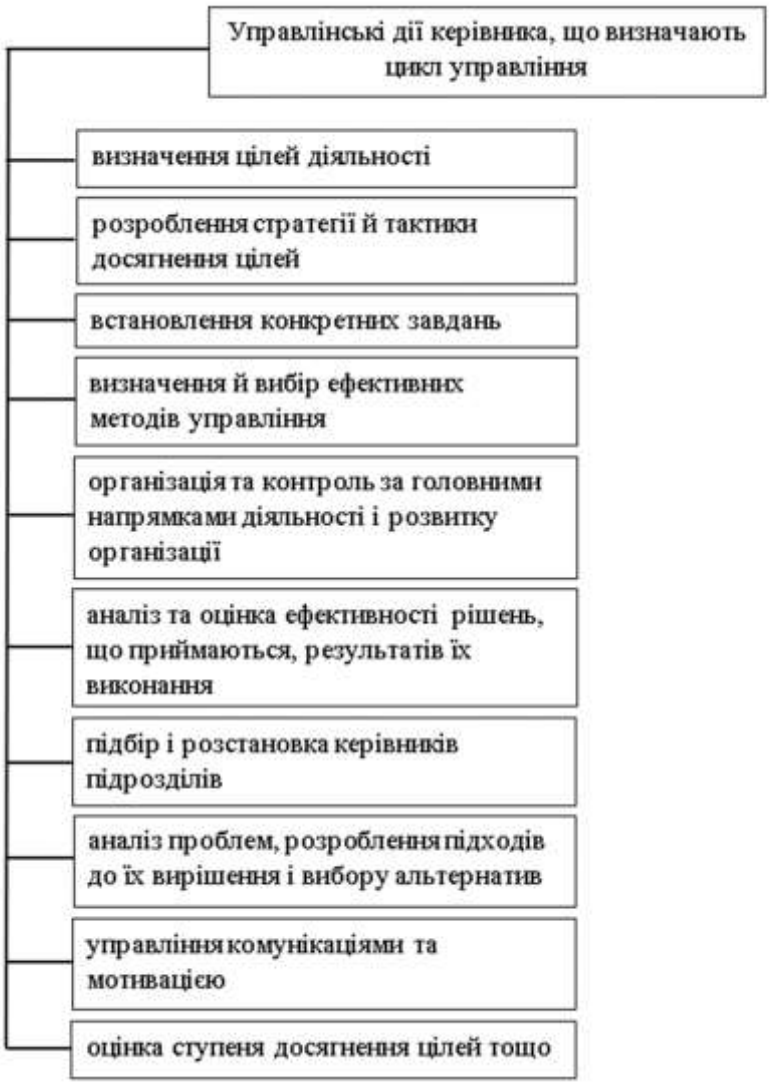

Рис. 1.5 – Управлінські дії керівника, що визначають цикл управління щодо конкретних умов діяльності кожного підприємства

Управлінські функції в фізичній культурі і спорті - це сфери лідерства, які дозволяють здійснювати лідерський вплив.

Основні функції управлінської діяльності: організація, планування, мотивація, контроль і координація [10].

Рис. 1.6 – Основні функції управлінської діяльності

Таким чином, основні функції управління тісно пов'язані між собою і утворюють унікальний процес, що характеризує механізм впливу управління. Наприклад, до специфічних функцій управління фізичною культурою і спортом як галуззю можуть відносити фізичне виховання молоді, яка навчається, організацію фізкультурно-спортивної роботи з населенням, підготовку висококваліфікованих спортсменів за допомогою спорту, розвиток професійного спорту, підготовку спортивних резервів, спортивні змагання та масові заходи, наукове, програмно-методичне забезпечення розвитку фізичної культури і спорту тощо.

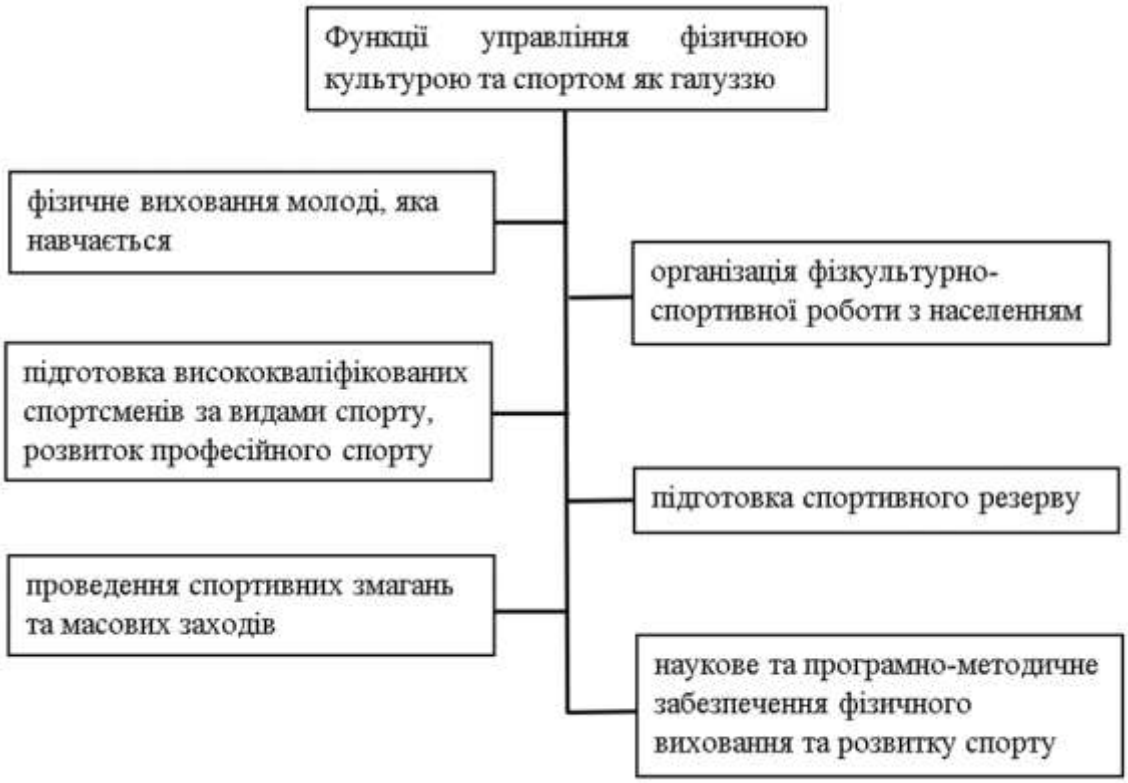

Рис. 1.7 – Функції управління спортом і культурою як галуззю

Принципи управління фізичною культурою і спортом - це основні правила, норми і стандарти поведінки, якими керуються органи управління та окремі керівники при здійсненні управлінської діяльності [11].

Табл. 1.4 – Принципи управління фізичною культурою і спортом

Принцип	Сутність
Принцип єдиноначальності	Чим повніше відносини підлеглого з начальником, тим менше у нього шансів отримати суперечливі вказівки і тим вище особиста відповідальність за наслідки роботи.
Принцип безумовної відповідальності	Відповідальність є обов'язком і не може бути делегована, тобто жоден керівник не може бути звільнений від відповідальності за діяльність підлеглих шляхом делегування.

Продовження таблиці 1.4

	Підлеглі, які отримали доручення і необхідні повноваження для їх виконання, несуть повну відповідальність перед керівництвом за свою діяльність; Керівники беруть на себе повну відповідальність за організаційну діяльність підлеглих.
Принцип паритету повноважень і відповідальності	Повноваження - це право на виконання дорученої роботи, а відповідальність - обов'язок її виконання. Тому відповідальність за ті чи інші дії не повинна перевищувати встановлений обсяг делегованих повноважень, але і не повинна бути менше.
Принцип делегування повноважень	Повноваження, надані кожному керівнику, повинні бути достатніми для того, щоб можна було досягти очікуваних результатів.
Принцип дії діапазону управління	Для кожної керівної посади існує максимальна кількість співробітників, якими може ефективно керувати одна людина; Ця цифра може змінюватися в залежності від ситуації і її впливу на час, необхідний для ефективного управління.
Принцип прямого керівництва	Чим менше непрямий особистий контакт керівника з підлеглими, тим ефективніше управління. При безпосередньому контакті керівник може краще навчати, отримувати пропозиції, занурюватися в суть проблем.

Продовження таблиці 1.4

Принцип виконання завдань	Завдання окремих осіб і структурних підрозділів повинні доповнювати один одного і формувати систему організаційних цілей.
Принцип науковості	Полягає в необхідності базування всієї системи управління на найсвіжіших наукових даних, що характеризують об'єктивні закономірності і тенденції розвитку фізичної культури і спорту; Використання індивідуального підходу до кожного об'єкта впливу; критично оцінювати ефективність прийнятих рішень; Використання сучасних методів і методів обробки управлінської інформації.

РОЗДІЛ 2

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ У СВІТІ, В УКРАЇНІ, ТА ЕПФК ЗНУ

2.1 Загальна структура управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні

Ефективність системи управління спортивною організацією, чіткість її функціонування багато в чому залежить від організаційної структури управління. При цьому акцент робиться на поділі праці на окремі функції і на узгодженості обов'язків керівників з наданими органами.

Таким чином, організаційна структура управління кожною спортивною організацією забезпечує інтеграцію вертикального, горизонтального і функціонального поділу роботи. У ньому відображена технологія діяльності організації з надання послуг спорту і відпочинку, і навіть процес адміністрування.

Протизапальну властивість організації як системи - це підпорядкування і координація діяльності керівних органів. Організаційна структура управління наочно показує ці взаємозв'язки. Для ефективної роботи ці відносини всередині організації повинні бути задокументовані в локальних нормативних актах: статуті організації, положеннях про організаційні підрозділи, посадових інструкціях всіх співробітників [12].

Ці системи називаються формальними структурами управління. В їх основі лежить концепція ієрархічної структури, сформульована німецьким соціологом Максом Вебером (1864-1920).

Загалом до адміністративної структури у сфері фізичної культури і спорту входять: Міністерство молоді та спорту, його підрозділи на регіональному рівні, Департамент фізичної культури та Департамент олімпійських видів спорту, Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Державного обласного управління справами, відділ у справах сім'ї, молоді та спорту райдержадміністрації (державні органи); постійні комітети, комітети, органи місцевого самоврядування; Національний олімпійський комітет, його підрозділи на регіональному рівні, національні спортивні федерації та місцеві спортивні федерації з визнаних видів спорту в Україні, фонди, велика кількість громадських організацій (громадських організацій) тощо, що загострює існуючі проблеми розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування [13].

Рис. 2.1 – Структура управління сферою фізичної культури та спорту державних органів загальної компетенції

Верховна Рада України визначає державну політику і регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту, здійснює контроль за

виконанням Державної програми розвитку цієї галузі та виконанням законодавства про фізичну культуру і спорт у межах своєї компетенції.

Важливі функції у цій сфері здійснює Кабінет Міністрів України, який визначає напрями розвитку фізичної культури і спорту і спрямовує діяльність підпорядкованих йому органів на виконання законів України "Про фізичну культуру і спорт" від 15 вересня 1995 року [39]. Кабінет Міністрів України як суб'єкт державного регулювання у сфері спорту визначає напрями розвитку фізичної культури і спорту, спрямовує діяльність підпорядкованих йому органів виконавчої влади; готує програму заходів з активізації відповідної галузі, укладає міжурядові угоди та координує міжнародне співробітництво у сфері розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури і спорту інформує Верховну Раду України про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування з розвитку фізичної культури і спорту, складає перелік закладів фізичної культури і спорту, які мають базовий статус олімпійської та паралімпійської підготовки, затверджує декларації про наміри щодо співробітництва у сфері фізичної культури і спорту, призначає стипендії Кабінету Міністрів України видатним спортсменам, тренерам та особистостям фізичної культури і спорту, затверджує порядок використання коштів, що виділяються в державному бюджеті на розвиток фізичної культури і спорту серед працівників і військовослужбовців правоохоронних органів на конкретний фінансовий рік, тощо.

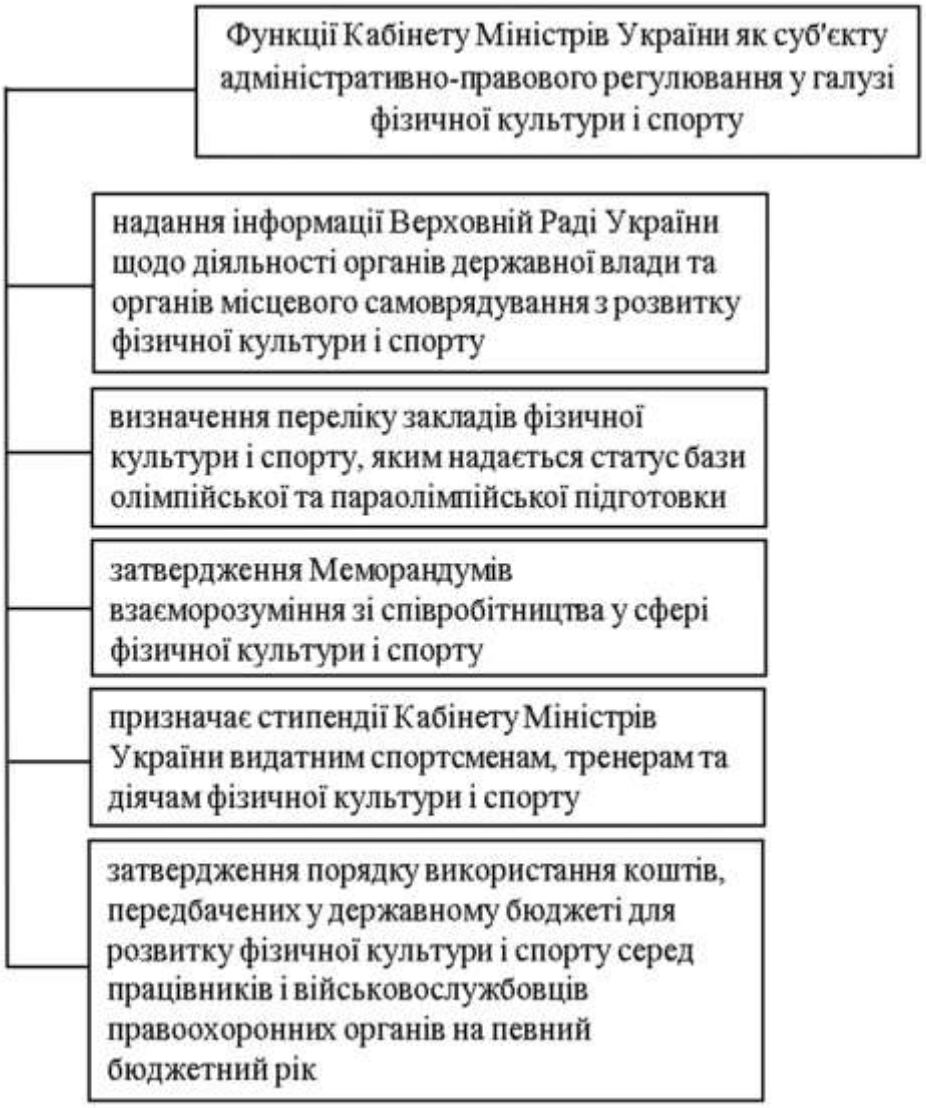

Рис. 2.2 – Функції Кабінету Міністрів України як суб'єкта адміністративно-правового регулювання у сфері фізичної культури і спорту

Міністерство молоді та спорту України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство молоді та спорту України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом системи центральних органів виконавчої влади з питань формування та реалізації державної політики у сферах освіти і науки, інноваційної діяльності та комп'ютеризації, інтелектуальної власності, молоді, фізичної культури і спорту [14].

Органи місцевого самоврядування сприяють розвитку низового аматорського спорту, заохочують і стимулюють діяльність підприємств, установ, організацій та громадян у цій сфері. Місцеві ради запроваджують систему пільг і стимулів для підприємств, які використовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво спортивно-спортивних споруд та організацію дозвілля.

Місцеві ради запроваджують систему пільг і стимулів для підприємств, які використовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво спортивно-спортивних споруд та організацію дозвілля. Відповідно до Закону України від 5 лютого 1993 р. «Про сприяння соціальному розвитку і розвитку української молоді»1, учні, студентські та всі неповнолітні мають право на вільне і пільгове користування спортивними і спортивними спорудами [15].

2.2 Досвід Економіко-правничого фахового коледжу ЗНУ у сфері фізичної культури і спорту

Економіко-правовий коледж – наймолодший структурний підрозділ Запорізького національного університету, створений у 2008 році.

У 2010 році проведено перший набір кандидатів на спеціальність «Фізичне виховання», яку очолив магістр фізичного виховання, викладач вищої категорії Жестков Сергій Геннадійович.

Школа економіки та права ЗНУ використовує змішану систему набору. На посади професорсько-викладацького складу приймаються особи з відповідною професійною підготовкою та використовується внутрішній кадровий резерв Запорізького національного університету [16].

Основні посади педагогічного персоналу – викладач, голова циклової комісії, завідувач кафедри, завідувач практики, завідувач підготовчим відділенням, методист, заступник директора, директор. У коледжі впроваджено систему підвищення професійно-педагогічної майстерності викладачів, яка забезпечує розвиток педагогічної кваліфікації на рівні сучасних вимог.

Навчання у коледжі економіки та права дає можливість подолати етап адаптації до навчання в університеті та набути самостійних професійних навичок, які знадобляться в подальшому навчальному житті. Зрештою, студенти коледжу можуть продовжити навчання на вищих курсах ЗНУ або працювати за обраною спеціальністю [17].

Коледж налагодив співпрацю з профільними кафедрами профільних факультетів Запорізького національного університету – юридичного, економічного, математичного, фізичного виховання, журналістики, менеджменту, соціології та менеджменту, соціальної педагогіки та психології, залучення видатних науковців та викладачів, зустрічі з деканами. Постійно здійснюється участь студентів коледжу у наукових, освітніх, культурних та громадських заходах факультетів. Надалі 90% випускників Економіко-правового коледжу ЗНУ продовжують навчання за відповідними спеціальностями в Запорізькому національному університеті.

З 2013 року Економіко-правничий факультет ЗНУ впроваджує концепцію навчання іноземних мов з урахуванням європейських рекомендацій щодо викладання мов [18].

Про надання освітніх послуг на достатньо високому рівні свідчать переконливі перемоги студентів університету на міжнародних, всеукраїнських та обласних конкурсах та олімпіадах.

Серед студентів коледжу, які успішно займаються науковою, громадською та освітньою діяльністю, є стипендіати зазначених стипендій

Президента України, Верховної Ради України. Щорічно студенти отримують матеріальну підтримку обдарованої молоді за рахунок міської комплексної соціальної програми захисту населення Запоріжжя [19].

Під керівництвом висококваліфікованих викладачів студенти Економіко-правничого коледжу ЗНУ отримують поглиблені знання під час навчального процесу, а отримані знання дають змогу брати активну участь у науково-практичних проектах та конференціях як українських так і у міжнародних.

У коледжі розроблена освітня програма, яка діє за фахом «Фізична культура і спорт».

Освітня програма формує вміння розв’язувати складні професійні завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або в процесі навчання, що передбачає застосування теорії та методики фізичного виховання та спортивних наук, і характеризується комплексністю та невизначеність умов.

Спеціалізацією програми є формування та розвиток професійних навичок у галузі фізичної культури та спорту майбутніх професій, здатних до фізичного виховання та культури та різного рівня кваліфікації населення та рівня професіоналізму [20].

Формує вміння забезпечувати формування фізичної культури особистості, проводити підготовку та супроводжувати участь спортсменів у змаганнях, організовувати оздоровчу діяльність та дозвілля різних груп населення, організовувати заходи фізкультурно-спортивної реабілітації та форм адаптованого спорту. для людей вони повинні здійснювати навчання, виховання і соціалізацію людини в галузі фізичної культури і спорту, використовуючи різні методи і прийоми навчання.

Науково-педагогічні працівники, які виконують програму навчання, за кваліфікацією відповідають профілю та спрямованості дисциплін, що

викладаються, мають необхідний досвід педагогічної роботи та досвід практичної роботи. До організації навчального процесу залучаються професіонали, які мають досвід наукової/управлінської/інноваційної роботи та/або працюють за фахом [21].

Програма повністю забезпечена науково-методичними комплектами всіх освітніх компонентів (навчальних дисциплін, практик), наявність яких представлена в модульному середовищі навчального процесу університету.

Після закінчення освітньо-професійної програми випускники можуть працювати в державних, громадських і приватних спортивних клубах, фізкультурно-оздоровчих комплексах і спортивних базах, навчально-тренувальних центрах, спеціалізованих школах для дітей та юнацтва, навчальних закладах, займатися професійною діяльністю та займати відповідний ступінь [22].

Педагоги коледжу організовують різноманітні спортивні заходи. Традиційними є «День здоров'я», декади спортивних дисциплін «Будь профі в спорті», спортивний фестиваль «Cool Games». В коледжі також проводиться відбіркову роботу для формування збірних команд з різних видів спорту. Як результат – гідний виступ команд у змаганнях за першість області серед навчальних закладів.

У коледжі працюють відділення фізичного виховання, де кожен студент може обрати вид фізичної активності. Для мотивації фізичного виховання у коледжі постійно проводять анкетування по вибору видів спорту студентів за бажанням. Традиційно юнаки обирають футбол (42,0 %), баскетбол (31,0 %) та бойові мистецтва (21,0 %), дівчата – шейпінг (38,0 %), волейбол (19,0 %) та теніс (12,0 %) [23].

Структура фізичної культури та спорту ЕПФК ЗНУ складається з трьох взаємопов'язаних розділів: анкетування студентів, фізкультурна освіта, і науково-дослідна робота (рис. 2.3).

Рис. 2.3 – Схематичне зображення фізкультури та спорту ЕПФК ЗНУ

Анкетування, як метод отримання інформації, допомагає визначити побажання студентів стосовно фізичної культури та спорту та впровадити спортивні секції, в яких зацікавлені студенти, а талановиті студенти залучаються до активних занять окремими видами спорту і беруть участь у змаганнях різного рівня.

Фізкультурна освіта набуває все більшої значущості. Завдяки обраним формам подання інформації стосовно фізичної культури та спорту, студенти усвідомлюють потребу у постійних заняттях фізичними вправами і додержанні здорового способу життя, що сприяє підвищенню інтелектуальної працездатності у подальшій професійній діяльності [24].

До науково-дослідної роботи залучаються активні студенти, там набувають знань та умінь щодо наукової діяльності у фізичному вихованні, беруть участь у наукових дослідженнях кафедри, виступають з доповідями на наукових конференціях різного рівня.

Очолює кафедру фізичної культури ЕПФК ЗНУ Єсаулова Олена Володимирівна – чемпіонка з плавання та тріатлону, чемпіонка України з плавання та володар Кубка України з тріатлону.

Вона давно пішла зі спорту, але досі підтримує свою фізичну форму, пропагує здоровий спосіб життя та залишається активною. Вона постійно бере участь у змаганнях ветеранів. На останніх таких змаганнях у 2020 році вона стала чотириразовою чемпіонкою України з плавання. Вона викладає спортивні дисципліни в ЕПФК ЗНУ та надихає на фізичні вправи, якими займається з енергією та запалом. Вона вибрала саме цей коледж, тому що на її думку, він найкращий в місті Запоріжжі. Олена Володимирівна робить все щоб студенти дуже любили фізкультуру і досягати високих успіхів [25].

Тож сьогодні ЕПФК ЗНУ пишається своїми студентами спортсменами такими як:

- Дмитром Басовським – молодим професійним футболістом, чемпіоном області, бронзовим і срібним призером України як з великого так і з міні-футболу. Він отримав п’ять індивідуальних нагород за результатами матчів як кращий гравець;
- Антоном Жолудем перспективним гравцем, який вже переграв кілька матчів за збірну U-17 та підписав контракт з U-19 «Космос»;
- Ксенією Зінченко, яка брала участь у трьох чемпіонатах України, де завоювала дві бронзові та одну срібну медалі;
- Микитой Капустіним - дворазовим чемпіоном Європи, п'ятиразовим призером Європи, чемпіоном світу, чемпіон Іспанії та багаторазовим чемпіоном України;
- Данилом Ковальовим, який став чемпіоном світу, а в 2018 році в італійському Марина ді Каррaро, де проходив чемпіонат світу з кікбоксингу в розділі WTKA, посів 1 місце серед 4500 спортсменів з 73 країн;
- Богданом Олексенко – чемпіоном України з настільного тенісу;

– іншими студентами, які здобувають звання кандидатів в майстри спорту та студентами, які роблять перші кроки у великому спорті.

Із запровадженням карантинних обмежень у 2020 році та військових обмежень у 2022 році змінилися звичні формати та методи навчання в ЄПФК ЗНУ, а освітній простір перейшов на дистанційне навчання. В даний час існує дві форми електронної передачі інформації в Інтернеті:

Онлайн-спілкування «в реальному часі» та офлайн-спілкування «не в реальному часі». Відповідно технології дистанційного навчання поділяються на технології онлайн і офлайн. Прикладом першого є інтернет-відеоконференції, а другий – чат або електронна пошта.

Дистанційне навчання має переваги та недоліки. До мінусів можна віднести: обмежений простір; складні умови для виконання завдання; відсутність контролю при виконанні завдання. Технології дистанційного навчання не можуть повністю замінити спілкування вчителя і студента але це є потужний механізм самоосвіті, що є важливим кроком у процесі становлення майбутнього фахівця як професіонала своєї справи [26].

Використання технологій дистанційної освіти має ряд переваг – це можливість навчатися в різний час та в різних куточках світу, в спокійній обстановці, у власному темпі бо є навчальні матеріали, а спілкуватися з викладачами можна різними способами: як онлайн, так і офлайн. Але комп’ютер та умови їх обмежень не можуть повноцінно замінити відвідування спортивної зали або тренувального майданчика, які раніше були звичними місцями для проведення занять [27].

2.3 Міжнародний управлінський досвід у сфері спорту та фізичної культури

Спорт відіграє важливу роль в житті суспільства і держави. Основні зарубіжні країни накопичили багатий досвід розвитку спорту, реалізації програм із залученням великих мас населення і культурно-оздоровчих заходів з організації вільного часу і зміцнення здоров'я населення всіх соціальних груп, що є пріоритетною спрямованістю національної політики ряду країн.

Оцінка системи фізичного виховання населення основних країн світу в галузі спорту показує, що особлива увага приділяється високим показникам, систематично присвяченим фізичному вихованню дітей і підлітків у популярних видах спорту і фізичної активності держави.

В основі цієї системи лежить фізичне виховання в школах і вузах. Крім обов'язкової фізичної культури, передбаченої шкільною програмою, організовуються факультативні курси загальної фізичної підготовки, ігрові та секційні заняття з різних видів спорту, організовані школами і спортивними секціями. Таким способом можна залучити більше учнів до позакласної спортивної роботи, ознайомити школярів з різними видами спорту, мотивувати дітей займатися спортом в майбутньому, залучати дітей в спортивні секції та гуртки [28].

Найважливішим інструментом популяризації низового спорту є засоби масової інформації. Спортивні телевізійні програми мають сильний пропагандистський ефект, в тому числі серед дітей і підлітків, що спонукає їх займатися спортом і вести здоровий спосіб життя.

Найважливішими міжнародними документами в галузі спорту слід вважати Міжнародну хартію фізичного виховання і спорту 1978 року з подальшими її доповненнями і Європейську хартію спорту 1992 року.

Ці закони встановлюють основні принципи регулювання розвитку спорту, яких повинні дотримуватися країни, які ратифікували угоди. Основними принципами, на яких повинні базуватися держави, є наявність

низового спорту без дискримінації з будь-яких причин, регулювання розвитку мережі спортивних споруд і наявність фізичної активності [29].

Рис. 2.4 – Основні принципи розвитку спорту, яких країни повинні дотримуватися

На основі положень вищезазначених документів різні країни залежно від особливостей соціально-економічного та політичного устрою складають необхідні умови для розвитку спорту, створення, відновлення та відновлення його ресурсної бази як основи його функціонування.

Розвиток спорту базується на Основному законі про спорт. Так, у Франції це Закон Французької Республіки про організацію і посилення ролі фізичної активності і спорту в суспільстві (1984), у Фінляндії - Закон про спорт (21.12.1979) і Закон про спорт (28.12.1979) та ін. Слід зазначити, що розробка цих законів, як і всіх інших правових актів, що стосуються розвитку спорту, повинна здійснюватися відповідно до положень міжнародних договорів [30].

Виконавчими органами держави є різні міністерства і відомства. В Іспанії це Вища рада спорту, який є автономним органом Міністерства освіти

і науки, в Аргентині - Міністерство соціальних справ. У межах своєї компетенції такі важливі питання, як розвиток ФМС, такі як участь в управлінні спортом найвищих досягнень, виділення і розподіл коштів з державного бюджету, складання бюджету видатків, виділення, скасування та умови отримання субсидій, пільг і кредитів для спортивних організацій, контроль за використанням коштів, складання пропозицій щодо підготовки фахівців, участь у розробленні та реалізації планів будівництва та модернізації спортивних об'єктів, у тому числі їх обладнання тощо.

Рис. 2.5 – Питання розвитку ФКС, що знаходяться в компетенції державних органів виконавчої влади

Зарубіжний досвід розвитку спорту показує, що територіальний принцип поділу управлінських функцій дозволяє чітко розмежувати компетенцію і відповідальність органів управління держави і території. Тому, поки на державному рівні здійснюються основні управлінські функції, регіональні та місцеві органи управління спортом орієнтуються головним чином на розвиток низового спорту і спорту для всіх, які є нерозривними поняттями за кордоном [31].

Наприклад, в Німеччині вводиться система територіального управління низовим спортом , його адміністрація знаходиться під відповідальністю Лендера відповідно до Конституції (ст. 30) і федеративного устрою ФРН. Загальне управління ФКС і навіть основні спортивні питання вирішуються урядами штатів разом з федеральним урядом, національними спортивними організаціями, містами, муніципалітетами та муніципалітетами.

Залежно від регіональних особливостей, попиту на основні спортивні послуги організація низового спорту в сільській місцевості різна, але незалежно від цього існують загальні пріоритети, такі як спорт в школах і підготовка спортивних вчителів, спорт для студентів, спорт для всіх, особливо серед молоді, жінок, людей похилого віку та інвалідів, будівництво, модернізація та утримання спортивних споруд, популяризація найбільш успішних видів спорту, підтримка спортивних клубів та команд [32].

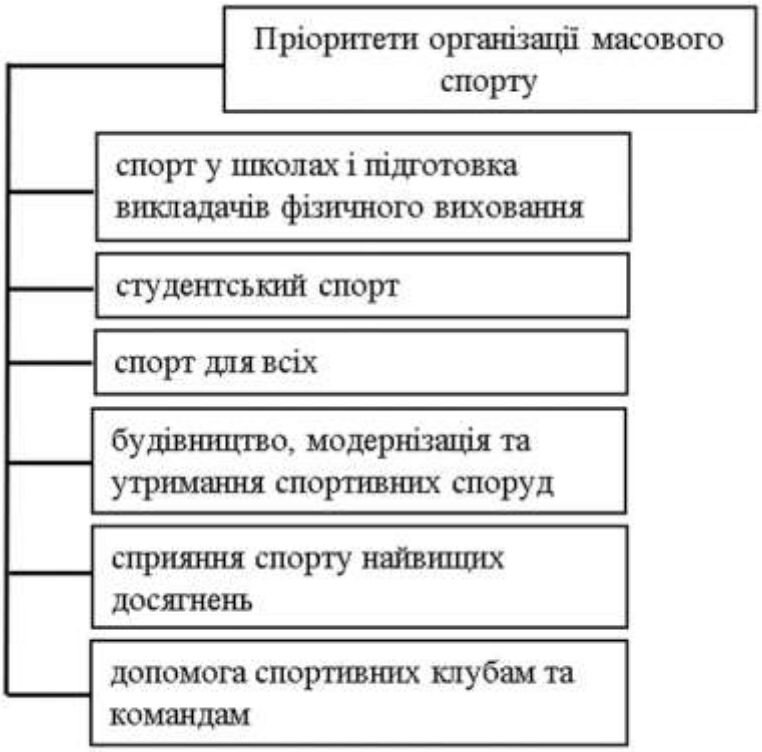

Рис. 2.6 – Пріоритети організації масового спорту на землях у Німеччині

Спортивні послуги населенню, що надаються в рамках «Спорт для всіх», мають ряд характеристик, найважливішими з яких можна охарактеризувати їх високу капіталомісткість інформаційну ємність. Будівництво, обладнання та обслуговування ФСС вимагає значних капіталовкладень, а тенденція до розширення спектру пропонованих послуг, включення додаткових і супутніх послуг в загальні державні послуги є стабільною умовою збільшення цих витрат.

Подібна тенденція стосується і трудових ресурсів: не тільки постійно підвищується кваліфікація тренерів і менеджерів безпосередньо, але і зростають вимоги їх роботи - збільшується інформаційне навантаження, з'являються нові методи, засоби і методи навчання тощо/

Тому основними проблемами в розвитку спортивних організацій є вся безпека ресурсів, основними категоріями яких є фінансові, професійні, матеріальні та науково-інформаційні ресурси [33].

Рис. 2.7 – Основні категорії ресурсної забезпеченості розвитку організацій спорту

Міжнародне законодавство передбачає використання державних бюджетних ресурсів - загальнодержавних, регіональних і місцевих - для вирішення проблем розвитку низового спорту. Однак, як зазначалося вище, існуючі об'єктивні умови збільшення витрат на утримання низового спорту не вирішують всіх фінансових проблем за рахунок ресурсів з одного джерела. У цьому відношенні фінансування низового спорту стає багатоканальним [34].

Наприклад, в Аргентині кошти Національного фонду спорту становлять 50 відсотків чистого прибутку від діяльності театрів, керованих Національною благодійною лотереєю, казино, коштів зі спеціального рахунку зі спортивних прогнозів, коштів, що виділяються щорічно з державного бюджету, компенсацій і відсотків за кредитами спортивним організаціям, доходів від штрафів, активи ліквідованих спортивних організацій та доходи з інших джерел.

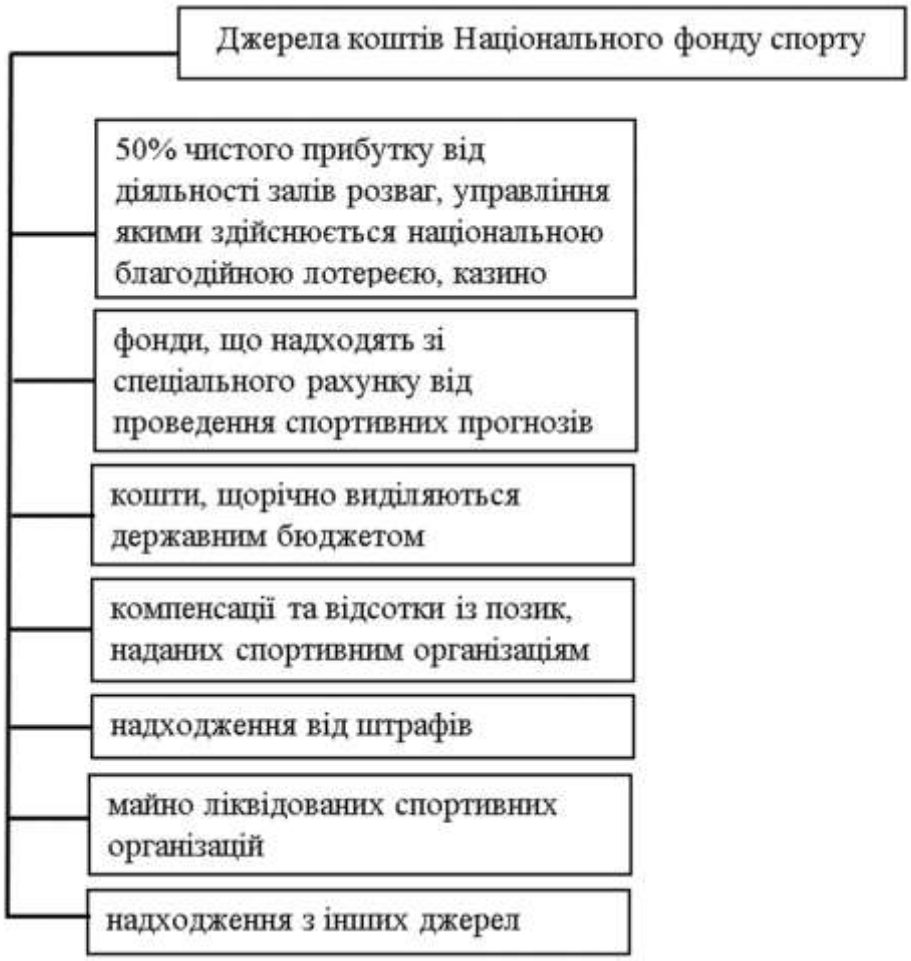

Рис. 2.8 – Джерела фінансування Національного фонду спорту Аргентини

Міжнародне законодавство передбачає, що навчання, персонал і управління в сфері ФМС повинні бути укомплектовані кваліфікованими кадрами. При цьому всі співробітники повинні мати відповідну кваліфікацію і підготовку і підвищувати свою кваліфікацію для забезпечення відповідного рівня спеціалізації. Крім того, слід також використовувати волонтерський персонал, який пройшов належне навчання та відбір [35].

Вища рада спорту Іспанії готує пропозиції щодо підготовки фахівців галузі. Фінське спортивне законодавство регулює всі питання, що стосуються персоналу в секторі, зокрема оплату праці різних категорій персоналу.

Апаратні ресурси - мережа FSS. Міжнародне право передбачає, що уряди, урядові установи та відповідні неурядові організації всіх рівнів повинні об'єднати зусилля для досягнення цілей розвитку спорту на місцях з метою планування створення та оптимального використання спортивних споруд, обладнання та інвентарю.

В Аргентині закон передбачає, що кошти Національного фонду спорту будуть спрямовані на будівництво, модернізацію та експлуатацію спортивних споруд, на підтримку спорту в цілому, на підготовку наукових кадрів, технічних фахівців і спортсменів, а також на організацію спортивних змагань на національному та міжнародному рівнях [36].

В останні десятиліття в області СХВ зросло значення наукових та інформаційних ресурсів. Ці ресурси можна розділити на дві категорії – пропаганда здорового способу життя та надання інформаційної та наукової підтримки роботі тренера та іншого спортивного персоналу.

Рис. 2.9 – Категорії науково-інформаційних ресурсів у сфері ФКС

У Фінляндії організації спортивної науки мають юридично визнану декларацію про пряме державне фінансування. При цьому не менше 20% навчального часу на підготовку фахівців в області ФМС відводиться науковим дослідженням. Крім того, держава підтримує організацію будь-якої

форми власності, в якій проводяться наукові дослідження в галузі спорту і фізичних вправ [37].

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

3.1 Фізична культура і спорт у вищих навчальних закладах та їх проблеми

Відповідно до частини першої статті 26 "Фізична культура в освіті" Закону України «Про фізичну культуру і спорт», органи державної влади та місцевого самоврядування сприяють розвитку фізичної культури у вищих навчальних закладах. Фізична культура в галузі освіти спрямована на сприяння розвитку фізичного здоров'я вихованців і студентів, комплексний підхід до формування розумових і фізичних можливостей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до трудового життя, професійної діяльності за принципами індивідуального підходу, пріоритетність оздоровчої спрямованості, широке використання різних засобів і форм фізичного виховання і базового спорту для забезпечення безперервності цього процесу протягом усього життя [38].

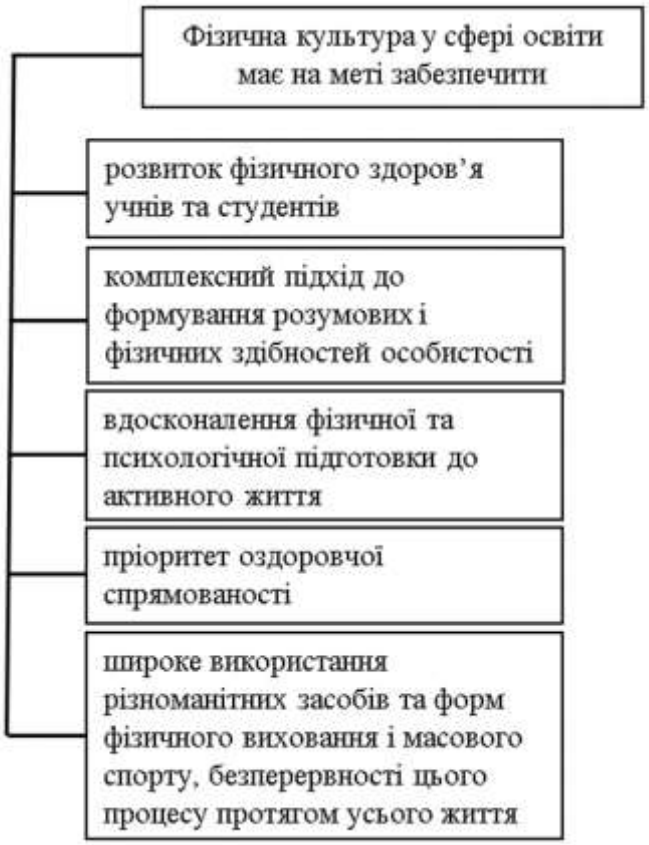

Рис 3.1 – Основні фактори, які фізична культура у сфері освіти прагне забезпечити

Третьою частиною цієї ж статті передбачено, що фізична культура усфері освіти базується на Державних освітніх стандартах, затверджених відповідно до закону і спрямованих на гарантування дітям і підліткам науково обґрунтованих нормативів рухової активності з урахуванням стану їх здоров'я та рівня їх фізичного і розумового розвитку.

Для учнів фізичні навантаження і спорт, які знижують стрес, підвищують працездатність, знижують агресію, є важливою передумовою нормального розвитку їх тіла і розуму. Фізична культура є унікальним інструментом потенціалу здоров'я підлітків. На думку О.В. Масіяускене і Я.Г. Мурав'янникова, в системі вищої освіти основними завданнями в області розвитку фізичної культури і спорту у студентів вищих навчальних закладів є

формування умінь організації регулярного рухового режиму студентів, розвиток основних рухових якостей студентів, навчання учнів руховим навичкам та їх використанню в складних умовах, підвищення рівня виховання студентів у галузі фізичної культури і спорту. Ознайомити учнів зі здоровим способом життя та потребами у фізичному вдосконаленні [40].

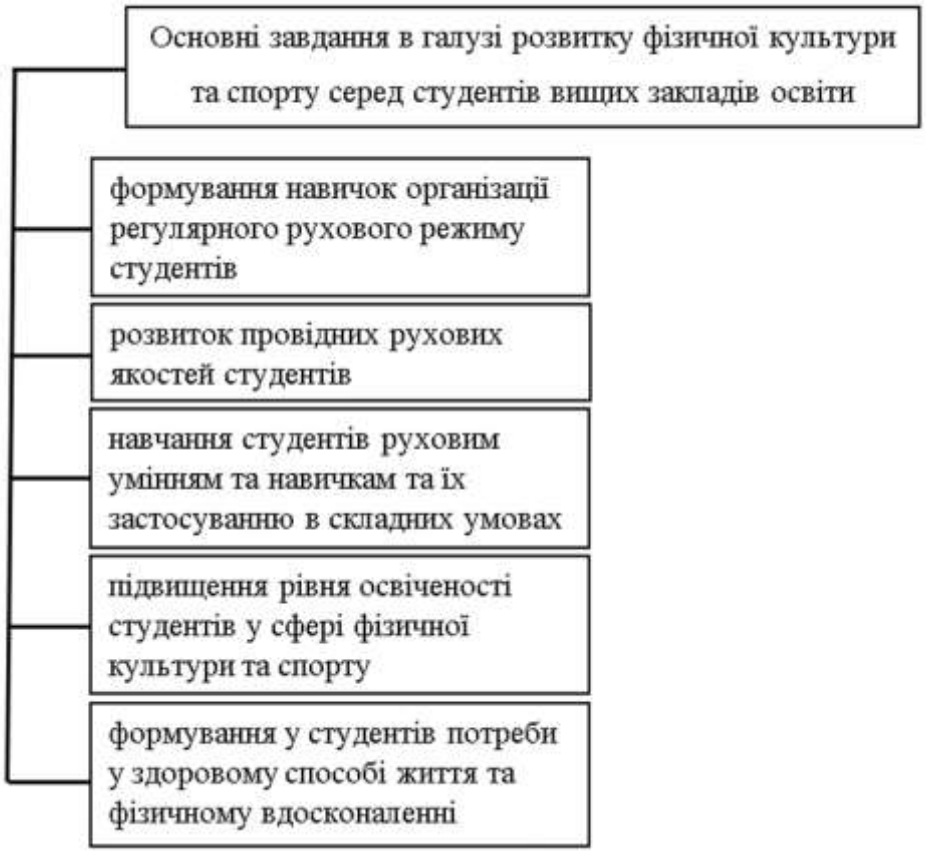

Рис. 3.2 – Основні завдання в галузі розвитку фізичної культури та спорту серед студентів вищих закладів освіти

Якість процесу фізичного виховання і виховання підростаючого покоління залежить від успішності виконання перерахованих вище завдань.

У вузах «фізична культура» представлена як обов'язкова дисципліна і найважливіша складова цілісного розвитку особистості. У цілеспрямованому педагогічному процесі фізичного виховання фізична культура виконує свої

функції. Навчальний процес у ВНЗ організовується відповідно до стану здоров'я студентів.

При створенні освітнього процесу слід враховувати наступні принципи:

Табл. 3.1– Принципи співвідношення праці та відпочинку

Назва принципу	Сутність
Принцип сталості	Цей принцип регулює графік і план – обідні перерви, вільний час, час у дорозі, сон тощо. Термін, наведений в програмі, є тим ядром, за допомогою якого учні мають можливість систематизувати, планувати і розподіляти свої роботи.
Принцип системного підходу до одночасного виконання розумової праці	Цілеспрямоване дотримання програми фізичного виховання щодо освіти вищого навчального закладу. Активна робота вимагає чітко розробленого навчального графіка і спокою учнів.
Принцип «впрацьовування»	При будь-якій фізичній роботі необхідно «пірнати» поетапно. Приходячи на роботу, організм людини поступово підвищує свою працездатність.
Принцип грамотно складеного графіка	Відпочинок є обов'язковою частиною підтримки ефективності роботи. Правильно підібраний таймшер активної роботи з систематичним і здоровим сном стане основоположним фактором для якісного навчального і трудового процесу.

Продовження таблиці 3.1

Принцип високого темпу, ритмічності і розмірності роботи	Більша ефективність роботи можлива тільки при наявності перерахованих вище факторів. Варіативність заданого ритму, ігнорування періоду «тренувань» або швидкоплинність фаз не сприятимуть підвищенню ефективності роботи. Висока працездатність означає, що темп і ритм відтворені правильно.

Слід також пам'ятати, що ефективність фізичного виховання залежить від раціонального використання наявного обладнання та запасів, використання технічних засобів навчання, врахування специфіки місця, характеру навколишнього середовища та ін.

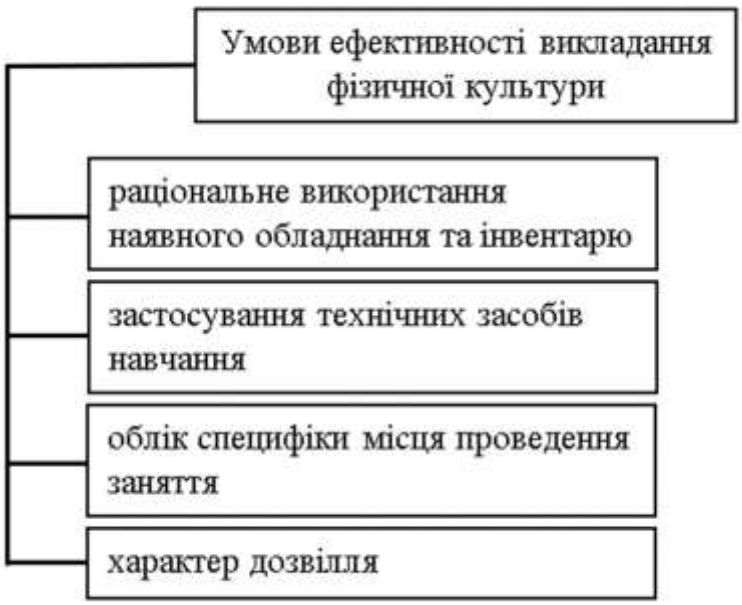

Рис. 3.3 – Умови ефективності викладання фізичної культури

На думку фахівців фізичне виховання студентської молоді сьогодні має недоліки, що зумовлено низкою об’єктивних причин це:

- негативне ставлення до заняття фізичним вихованням та спортом;
- недостатня кількість аудиторних занять та позакласної фізкультури;
- низька мотивація до самостійної фізичної діяльності;
- недостатні професійні знання та практичні навички у сфері фізичної культури;
- мало використання новітніх технологій і сучасних технічних засобів у позакласній роботі;
- недостатнє фінансове забезпечення;
- низька ефективність управління фізичним вихованням, яке проводиться у вищих навчальних закладах;
- ігнорування орієнтацій цінностей, потреб, інтересів, які складають спрямованість особистості студента;
- недостатньо високий рівень культури здоров'я;
- небезпечна тенденція щодо розповсюдження алкоголізму, тютюнопаління та зростання наркоманії й токсикоманії у молодіжному середовищі;
- безперервне користування сучасними гаджетами (комп’ютери, планшети тощо);
- застаріла технічно-спортивна база та інші.

У студентів не формується звичка систематично займатися фізичними вправами, акцентується увага на загально фізичній підготовці, що позначається на ефективності навчання. Університет є основним місцем для студентів, де вони за допомогою викладачів можуть брати участь у заняттях фізичною культурою, де систематичні заняття фізичними вправами оптимізують рухову та психічну підготовку студентів до професійної

діяльності та допомагають організму адаптуватися до умов сучасного життя, зміцнення здоров'я.

3.2 Методи управління фізичною культурою та спортом

Результатом виконання конкретних управлінських функцій, здійснюваних на основі загальних функцій, є отримані методи управління.

Методи управління - методи і прийоми впливу на систему управління на тих, що контролюються на різних рівнях і рівнях управління (фізкультурно-спортивна організація - КФК, СК, ЮСШ тощо).

Ряд вчених стверджує, що методи управління можна класифікувати за спрямованістю впливу на контрольований об'єкт, способом врахування інтересів працівників, формою впливу, характером впливу [41].

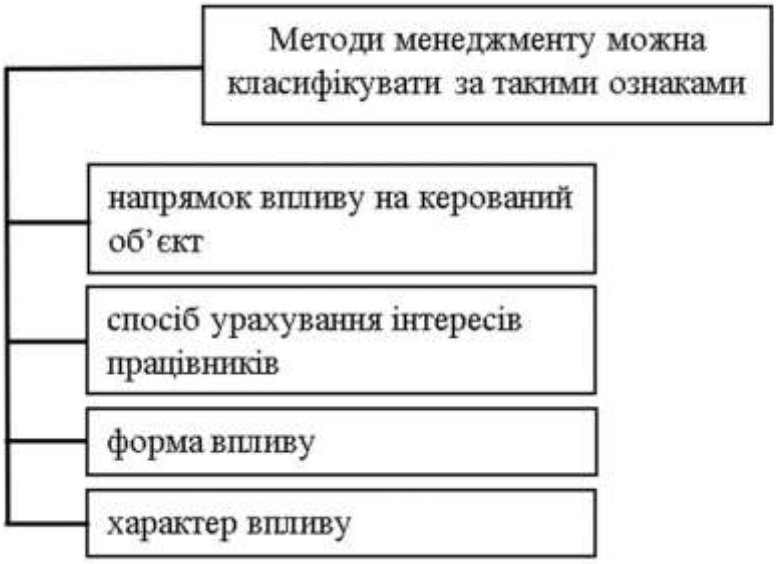

Рис. 3.4 – Ознаки класифікації методів менеджменту

Метод управління фізичною культурою і спортом можна визначити як засіб навмисного впливу керівника спортивної організації на підлеглих і

контролю за їх діяльністю. Метод управління - це специфічний спосіб вирішення управлінських завдань і виконання функцій органного і спортивного менеджменту.

Більшість дослідників прийшли до висновку, що існує три групи методів управління, а саме економічні, організаційно-правові (адміністративні) і соціально-психологічні методи управління.

Рис. 3.5 – Групи методів управління у фізкультурно-спортивному менеджменті

Економічні методи управління фізичною культурою і спортом - це способи ефективного використання ринкових відносин для фізичного оздоровлення населення, для систематичного формування економічних умов для занять фізичними вправами і спортом. Комплекс методів управління економікою в спортивному менеджменті базується на всій системі ринкових відносин – попит на спортивні послуги та товари, їх ціноутворення, система фінансування тощо.

Економічні методи управління в управлінні спортом включають метод матеріального стимулювання, нормативно-економічний метод, метод цільового прямого фінансування.

Рис. 3.6 – Основні економічні методи управління у спортивному менеджменті

Метод матеріального стимулювання реалізується у вигляді диференціації заробітної плати працівників спортивних організацій на основі єдиної структури оплати праці та нормативів оплати праці студента, премій спортивним працівникам і спортсменам, які дають їм цінні призи.

Нормативно-економічний метод управління полягає у встановленні нормативів фінансових витрат на різні види спортивних робіт і затвердженні табеля забезпечення спортсменів одягом, взуттям тощо.

Цільовий метод прямого фінансування фінансує спортивні споруди, центри спортивної підготовки, спортивну освіту та наукові дослідження, підготовчі заходи та розваги [42].

Рис. 3.7 – Об'єкти прямого цільового фінансування

Організаційно-правовий вплив в управлінні спортом проявляється механізмом мотивації влади і залежить від ряду адміністративно-правових заходів.

Мотивація влади, вплив влади, базується на владі і підлеглих відносинах, властивих системі управління фізичною культурою і спортом. Вплив тут надають організаційно-розпорядчі методи з метою виховання усвідомленої потреби в підтримці певного порядку і дисципліни праці.

Організаційно-правові методи управління або, як їх ще називають, організаційно-розпорядчі базуються на владних і підлеглих відносинах, властивих системі управління фізичною культурою і спортом. Влада у вузькому сенсі слова розуміється як безумовне і повне підпорядкування всієї волі однієї людини, а під авторитетом - підпорядкування волі однієї людини волі іншої людини (Маркс К., Енгельс Ф. Соч. т.18, с.303-304).

Методи організаційно-адміністративного (правового) впливу виражають прямий директивний вплив на керовану систему в цілому або на її елементи окремо. Вони також пропонують можливість прийняття чіткого рішення, яке не дозволяє виконавцю вибирати між різними формами дій, як це характерно для інших методів управління.

Крім того, вони ґрунтуються на обов'язкових положеннях, інструкціях, наказах, наказах, розпорядженнях і рішеннях керівника спортивної організації, недотримання яких вважається порушенням службової дисципліни і призводить до дисциплінарних заходів [43].

Організаційно-розпорядчі методи, як правило, поділяються на організаційно-стабілізаційні, з регулятивним, адміністративним і дисциплінарним ефектом.

Рис. 3.8 – Групи організаційно-адміністративних методів управління у спортивному менеджменті

Методи організаційної стабілізації або регуляції впливу займають центральне місце серед цих методів. До них відносяться регулювання, нормування і навчання.

Рис. 3.9 – Методи організаційно-стабілізуючого впливу

Організаційне регулювання як метод управління фізичною культурою і спортом є досить жорстким видом організаційного впливу. Регламент – встановлення певних соціальних правил, чітких вказівок щодо дій, рамок поведінки керівного органу, його структурного підрозділу, керівника. Організаційні положення складаються з розробки і прийняття положень, статутів організацій спортивної культури і спрямованості, посадових інструкцій та інших документів, які є обов'язковими для виконання і діють протягом періоду, точно визначеного в цих нормативних актах.

Нормування як метод управління складається з встановлення і стандартів. Стандарти служать керівництвом в діяльності, встановлюючи свої межі від верхньої і нижньої межі. У спортивних організаціях існує чимала кількість стандартів, таких як: Нормативи режиму виховно-тренувальної роботи в спортивних школах, нормативи тривалості фізичного виховання в навчальних закладах та ін.

Навчання як метод управління є найбільш м'яким засобом організаційного ефекту. Вона полягає в ознайомленні з умовами праці або обставинами справи, поясненні поставлених завдань, шляхів вирішення проблеми, можливих труднощів тощо. Уроки включають в себе індукцію, пояснення, пораду, попередження, пояснення.

Рис. 3.10 – Складові інструктування

Адміністративний вплив як вид управління включає в себе різні загальні організаційні методи роботи. У структуру адміністративних впливів входить прийняття рішень, видача наказів, інструкцій, розпоряджень, рішень.

Рис. 3.11 – Складові розпорядчих впливів

У такому вигляді адміністративний вплив може мати місце як в письмовій, так і в усній формі. Документ у вигляді наказу, рішення тощо, служить засобом для виконання розпорядчого акта, є лише зовнішнім

вираженням адміністративної діяльності. Накази і постанови можуть видаватися тільки Генеральними директорами та їх заступниками.

Методи дисциплінарного впливу встановлюють відповідальність, яка за видами поділяється на кадрову, колективну, матеріальну, моральну і службову.

Рис. 3.12 – Види відповідальності за методом дисциплінарного впливу

Наприклад, визначення вибірки у внутрішньому робочому графіку передбачає, що 3-годинна затримка працівника зараховується як прогули. За дане порушення трудової дисципліни на прогульника може бути накладено дисциплінарне стягнення - серйозна догана. У разі подібної повторної затримки він може бути звільнений.

Серед соціально-психолого-педагогічних методів управління в управлінні фізичною культурою і спортом виділяють групи загальних, творчих і гальмівних методів.

Рис. 3.13 – Групи соціально-психологічних та педагогічних методів управління у фізкультурно-спортивному менеджменті

До загальних методів відносять привчання, вправу і поєднання матеріального і морального стимулювання.

Рис. 3.14 – Загальні соціально-психологічні та педагогічні методи

Вступ співробітника на посаду і його професійна підготовка починаються з учнівства. Співробітники спортивних організацій повинні бути навчені своєчасному виконанню наказів, точному і точному веденню офіційної документації, обслуговуванню робочих місць, професійному виконанню програм, планів заходів і планів планування. Конкретні прийоми навчання зводяться до особистого прикладу, постійного контролю за

виконанням всіх завдань і роботи, бесід, інструктажів, використання прикладів, почерпнутих з досвіду кращих співробітників.

Метод вправ широко використовується під час тренувань. За допомогою цієї ж роботи спортивні фахівці і спортивні організації набувають і розвивають професійні навички та вміння. Наприклад, можливість створення правил проведення змагань, сценарій спортивного заходу тощо.

До творців відносять метод переконання, організаційне планування, затвердження і заохочення, участь фахівців і шанувальників в управлінні громадськими об'єднаннями.

Рис. 3.15 – Творці як соціально-психологічні та педагогічні методи

Найбільш ефективним з перерахованих вище методів є метод переконання. Суть його полягає в умінні керівника переконати людину довести своє розуміння тієї чи іншої вимоги на такому рівні, якщо він не сумнівається в точності, необхідності і своєчасності цієї вимоги, немає сумніву слідувати в своїй діяльності, своїй поведінці.

До методів гальмування відносять засудження і покарання.

Рис. 3.16 – Гальмівні соціально-психологічні та педагогічні методи

Метод визнання і заохочення, засудження і покарання складний. У процесі регулювання можуть використовуватися окремі його елементи і весь комплекс в цілому. Кожен учитель фізкультури відчуває потребу в оцінці своєї діяльності. Свою поведінку він зазвичай оцінює з точки зору реакції оточуючих. Ця потреба об'єктивна і проявляється вже в ранньому дитинстві, зберігаючи все живе.

Схвалення або засудження оточуючих втілюється в системі засобів заохочення і покарання. В умовах праці в фізичних і спортивних організаціях - це матеріальне і моральне заохочення до праці.

Спортивні змагання - це комплексний метод управління фізичною культурою і спортом. Спортивне змагання є одним з видів педагогічно організованої змагальної діяльності, при якій реалізуються фізичні можливості спортсменів, формується соціально позитивний досвід змагальної діяльності, задовольняються спортивно-розважальні потреби населення [44].

Конкуренція - це сутність спорту як масового соціального явища. Тому певною мірою сам спорт можна розглядати як діяльність, спрямовану на забезпечення функціонування і розвитку змагань.

Прояв соціальних функцій спортивних змагань відбувається в соціально-освітній системі, основними структурними елементами якої є, з одного боку, педагогічно організована змагальна діяльність спортсменів-учасників змагань і, з іншого боку, фізична і спортивна діяльність глядачів.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Здоровий спосіб життя є вирішальним фактором забезпечення тривалості активного життя, соціального, біологічного та духовного благополуччя громадян і гарантує оптимальну фізичну активність, повноцінне харчування, повноцінний сон, дотримання правил гігієни, відмову від куріння, наркотиків, вживання та зловживання алкоголем. Фізичне виховання і масовий спорт є важливою частиною процесу всебічного розвитку і виховання людини, ефективним засобом профілактики захворювань, підготовки до високопродуктивної праці, захисту Батьківщини, забезпечення довголіття тощо.

Отже, сучасний етап становлення системи фізичного виховання потребує значного переосмислення підходів до організації процесу занять в умовах сучасних закладів вищої освіти, які потрібно спрямувати на врахування мотивів та інтересів студентської молоді. Перспективним напрямком удосконалення занять із фізичного виховання здобувачів вищої освіти є використання занять зі спортивною спрямованістю, які ґрунтуються переважно на популярних серед студентської молоді видах спорту.

Кафедрам фізичного виховання при реформуванні управління необхідно враховувати реалії сьогодення та стан здоров’я студентської молоді, тому, що студентський вік характеризується значними зміни в організмі людини, які слугують підґрунтям подальшого розвитку її як у біологічному, так і в соціальному плані. З цією метою впроваджувати в навчальний процес нових більш ефективних програм. В постанові кабінету «Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року» однією із цілей трансформації до 2024 року є те, що проблема збереження здоров’я, ведення здорового способу життя молоді розглядається державою, як пріоритетний напрямок системи середньої і вищої освіти, а

однім із кроків для досягнення цілей є сприяння функціонуванню в закладах вищої освіти [45].

Модернізація системи фізичного виховання у закладах вищої освіти має включати: внесення змін до структури стандартів вищої освіти, а саме включення загальної компетентності, спрямованої на поліпшення здоров'я студентської молоді шляхом використання різних видів та форм рухової активності; забезпечення організації, підготовки та проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентської молоді; відповідальність керівників навчальних закладів за забезпечення належних умов для фізичного виховання студентів та здорового способу життя, як найвищої соціальної цінності в державі.

Під час реформування системи управління розвитком фізичної культури та спорту необхідно максимально використовувати існуючий досвід розвинутих країн, де функції державного управління виконуються виключно відносно Олімпійського руху, та залучення в фізкультурний рух максимально широких верств населення.

Отже, вищеперелічені чинники показали необхідність перебудови системи фізичного виховання у ВНЗ з орієнтацією на особистість студента, його потреби, стан здоров'я, з використанням мотиваційних підходів та стимулів. Реформування процесу фізичного виховання студентів вбачаємо у зміні підходів і пріоритетних напрямів, впровадженні ефективних форм, методів і засобів фізкультурно-оздоровчої діяльності. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до матеріально-технічної бази ВНЗ та рівня кваліфікації викладачів фізичного виховання.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Гадайчук Д.Л. Результати досліджень з питань використання фінансових ресурсів організаційноуправлінськими структурами у спорті вищих досягнень.*Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2004. №13. С.29 -39.

2. Галкин В.В. Экономика спорта и спортивный бизнес : учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Київ:Кнорус, 2006. 291 с.

3. Куделко В.Є. Організація і технологія управління фізичною культурою і спортом в системі районного територіально - адміністративного утворення. Харків, 2013. 122 с.

4. Кузьменко О.О. Реалізація державної програми у сфері фізичної культури і спорту.*Науковий вісник молодих вчених*. 2010. Вип. 1 (1). С.225-229.

5. Павелко А. Спорт як специфічний об'єкт державної політики (на прикладі футболу) *Актуальні проблеми державного управління*. 2007. Вип.1 (27). С.76-82.

6. Площинська А. Розвиток державної політики в галузі фізичної культури та спорту в сучасній Україні. *Молода спортивна наука України*. 2008. Вип. 12, Т. 2. С. 158 - 162.

7. Приступа Є. «Спорт в Україні може консолідувати націю» URL: http://ldufk.edu.ua/index.php/inPage27/ articles/jevgenpristupa-sport-v-ukrajini-mozhe-konsoliduvati-naciju.html (Дата звернення 04.08. 2022)

8. Танклевська Н. Сучасні концепції спортивного менеджменту. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1223627(Дата звернення 04.08. 2022)

9. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Довідник. Київ: Академвидав, 2015. С. 104-106.

10. К. В. Ліщука, «СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ» Київ: Кондор. 2011.126с.

11. Кузьменко О.О. Сучасний стан державного управління фізичної культури і спорту в Україні та Європі URL:http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/Dtr_du/2011_3/files/DU311_07.pdf (Дата звернення 09.09. 2022)

12. Переверзін І.І. Про структуру сучасного спорту найвищих досягнень і соціально-правового статусу професійних спортсменів. *Теорія і практика фізичної культури.* 2002. No 5. С. 57.

13. G. P. Gryban G75 Менеджмент у сфері фізичної культури і спорту. Житомир: Верлаг "Рута", 2022. 124 с.

14. Гасюк І.Л. Державне управління фізичної культури і спорту: стан і перспективи розвитку.Харків: ПП Балюк І.Б., 2011. 432 стор.

15. Городинська І.В. Управління фізичною культурою і спортом: навчальний посібник. Херсон: Верлаг дер ХДУ, 2010. 112 стор.

16. Георгій Мазурашу Особливості та перспективи розвитку системи управління у сфері фізичної культури і спорту у 2009 році. Київ: Кондор. 112 с.

17. Дмитро Петров Фізична культура: що це таке, її історія, цілі та види, Київ: Кондор 2021.132 с.

18. Дмитро Петров Что Такое Спорт, Київ: Кондор 2022. 135с.

19. Ідрісова Р.Ф. Крилов В.М. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ. Київ: Кондор. 215с.

20. Грибан · В.Г. Валеологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2005. - 256 с.

21. Садовніков Є.С., Гуляйхін В.М., Андрющенко О.Є. Здоровий образ молодіжного життя: механізм діяльності в системі самообіцянки . *Наукові записки університета ім. П.Ф. Лесгафт*, 2014. No 5 (111). с. 154-159.

22. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів. Київ:Олімпійська література, 2016. 263 с.

23. Герцик М.С. Вступ до спеціальностей галузі «фізичне виховання і спорт». Харків: ОВС, 2015. 112 с.

24. Дудчак М.В. Спорт для всіх у світовому контексті Київ: Олімпійська література, 2017. 112 с.

25. Книга вчителя фізичної культури: нормативні документи міністерства освіти і науки України Харків: Торсінг Плюс, 2012. 464 с.

26. Кураченко І.О. Фізична культура і спорт. Київ: 2004. 184 с.

27. Луць Л. Основні заходи та способи європейської правової інтеграції *Право України*. 2012. № 5. С. 142-151.

28. Міністерство молоді та спорту URL: http://dsmsu.gov.ua/index/ua (Дата звернення 15.09.2022)

29. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку Київ: Олімпійська література, 2012. 216 с.

30. Економіко-правничий коледж ЗНУ. URL: http://epkznu.com/ (Дата звернення 15.10.2022)

31. Мудрик В.І. Організаційно-управлінська практика студентів . Харків: 2007, 204с

32. Національна доктрина розвитку фізичної культури іспорту. Київ: 2004. 16 с.

33. Цибульська В.В., Безверхня Г.В. Організація та методика спортивно-масової роботи. Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. 220 с.

34. Положення Про державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України (затвердженоПостановою Кабінету Міністрів України від 15 січня 1996року № 80).

35. Сергієнко В.М. Технології організації спортивно-масової і фізкультурно-оздоровчої роботи: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Фізична культура». Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. 164 с.

36. Суббота Ю.В. Оздоровчі рухові програми самостійних занять фізичною культурою і спортом: навчальний посібник Київ: Кондор, 2007. 164 с.

37.Організація та методика спортивно-масової роботи: навч. посібник.Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. 220 с.

38.Положення про Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: Наказ Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту [від 29.05.2003], № 1366.

39. Про фізичну культуру і спорт: Закон України № 3808-XII від 24 грудня 1994 р., зі змінами і доповненнями, внесеними в період 1995-2017 рр. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/page (Дата звернення 11.09. 2022)

40. Рєпкіна Ю.М. Адміністративно-правові основи регулювання фізичної культури і спорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Київ, 2010. 19 с.

41. Савченко В. Г., Сергєєв А.Ю. Управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні адміністративно-територіальних одиниць: традиції і новації.

42. Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків: ХДАФК, 2016. № 1 (51). С. 76–80.

43. Христова Т.Є. Управління процессом сфери фізичного виховання. Курс лекцій для студентів. ФОП Силаєва О.В.: Мелітополь, 2015. 72 с.

44. Ціпов'яз А.Т., Бондаренко В.В. Організація і управління фізичною культурою і спортом: навч. посіб. Кременчук: КПК, 2019. 128 с.

45. Грибан Г.П. Формування спеціальних професійних компетентностей у здобувачів закладів вищої освіти під час вивчення дисципліни «Управління у сфері фізичної культури і спорту». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. Серія № 15. Випуск 3К (147) 22. С. 105–110.